

Kuntien lausuntojen koosteet

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

Länsi-Uudenmaan kuntien ja kaupunkien lausunnot hyvinvointialueen palvelustrategiasta – kooste yleisimmistä kommentteista

X Kommentti nousee esille lausunnossa

Kommentti	Teema	Espoo	Hanko	Inkoo	Karkkila	Kauniainen	Kirkkonummi	Lohja	Raasepori	Siuntio	Vihti	Lkm
Kunnan elinvoima: Toimitilasuunnittelussa tarvitaan yhteistyötä	Toimitilasuunnittelu	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	10
Yhteistyön tavat ja rakenteet: Luonnos ei avaa riittävästi yhteistyön alueita ja rakenteita kunnan näkökulmasta. Hyvinvointialueen ja kuntien välille tarvitaan selkeästi määritellyt rakenteet, tehtävät ja roolit.	Hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyön alueet ja rakenteet yleisesti	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	10
Digipalvelut: Tulee huomioida ne henkilöt, jotka eivät voi asioida digitaalisesti. Tulee arvioida, missä palveluissa ja kenen kohdalla digitaalisten palvelujen käytön lisääminen on tarkoituksenmukaista.	Läpileikkaavat näkökulmat		x	x	x	x	x	x	x	x	x	9
Yhteistyö varautumisessa: Tiiviimpi yhteistyö tarpeellinen yleisesti	Varautuminen ja sisäinen turvallisuus		x	x	x	x	x	x		x	x	8
Osallistaminen: Kuntia olisi ollut tärkeä osallistaa aikaisemmin ja aidommin	Muut kommentit	x		x		x	x	x	x			6
Hyte: Hyte-yhteistyörakenteita ei ole kuvattu	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen					x	x	x		x	x	5
Järjestöt: Selkeät vastuut järjestöjen tukemisessa	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	x				x	x	x				4
Tulkkipalvelut: Mahdollisuus taattava	Maahanmuutto ja kotoutuminen		x		x		x		x			4
Tärkeä yhdyspinta: Tarkoituksenmukaista jatkaa poikkihallinnollista ja moniammatillista yhteistyötä	Maahanmuutto ja kotoutuminen	x	x		x	x	x	x	x	x	x	9
Lausuntoaika: Liian tiukka aikataulu lausunnolle	Muut kommentit			x	x			x	x			4

Nostoja Espoon lausunnosta

Nykytilakuvaus

- Tilastokeskuksen tuottaman väestöennusteen käyttäminen palvelustrategiatyön pohjana on erittäin ongelmallista, sillä kyseinen ennuste aliarvioi suurten kaupunkien väestönkasvun
- Lähteet näkyviin

Vastuut

- Tulee varmistaa, ettei rakenneta päällekkäisiä tehtäviä. Kaupungille ei voi jäädä sellaisia tehtäviä, joihin se ei saa enää rahoitusta.
- Kuntien valtionosuusjärjestelmää ei tule muuttaa siten, että hyvinvointialueelle saataisiin lisää rahoitusta kuntien kustannuksella
- Tärkeä sopia yhteisistä tavoista ja niistä tavoitteista, jotka ovat molemmille yhteisiä

Palveluverkko ja toimipisteet

- Toimitilastrategiassa tarvitaan yhteistyötä
- Toimitilaverkon kehittämisessä tulee tehdä tiivistä yhteistyötä kaupungin kanssa, jotta parhaan saavutettavuuden alueilla voidaan tehdä tarvittavat tilavaraukset ja tilaverkoston kehittämisessä voidaan huomioida kiinteistöjen uudet käyttömahdollisuudet. Keskittämisen seurauksena etenkin kaupunkikeskuksissa paine uusille varauksille kasvaa. Palveluasumisen tarve kasvaa, mikä edellyttää varauksia erityisasumiseen kaikilla suuralueilla.

Yhdyspinnat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä

- Yhteistyö tiedolla johtamisen sekä dataperusteisen päätöksenteon toimintamalleissa
- Vastuut järjestöjen tukemisesta selkeät
- Liikunta- ja kulttuuripalvelut, esim. senioriranneke, kaikukortti, kirjastopalvelut
- Harrastamisen Suomen mallin mukaisen Espoon harrastuspolku: yhteistyö viestinnässä ja digipalveluissa

Yhdyspinnat sivistystoimessa

- Asiakastavoitteissa huomioitava ruotsinkielisten lasten ja nuorten palvelut
- Harva palveluverkko hankaloittaisi esim. kesken koulupäivän tapahtuvia käyntejä
- Rakenteet ja nykyinen tiedonsiirto eivät vielä tue riittävää yhteistyötä
- Ydinresurssit asiakasrajapintaan
- LUVN raskas ja rahoitusvajeinen organisaatio tulee "leanata"
- Mielenterveys- ja päihdepalveluissa erityisesti päihdeillä oireilevien nuorten hoitopolkujen ja eri tahojen roolien selkeyttäminen varhaisesta tuesta opiskeluhuollossa aina erikoissairaanhoidon saakka olisi tärkeää.
- Lanupe-palvelurakennetta kevennettävä
- Lasten ja nuorten osallisuus tärkeää
- Tehokas monikielinen viestintä
- Palveluiden yli- ja alikäyttö – yhteistyön tarve
- Asiakastietojärjestelmien väliseen tiedonkulkuun selkeät toimintamallit

Työllisyys

- Työvoiman saatavuus, TE2024 merkittävät rajapinnat
- Työttömän terveystarkastus, kuntouttava työtoiminta, työllistymistä edistävä yhteispalvelu vaativat yhteistyötä
- Hyvinvointialueen tulee järjestää riittävät resurssit, ja toimia aktiivisesti yhteistyön edistämiseksi

Maahanmuutto ja kotoutuminen

- Tärkeä jatkaa poikkihallinnollista ja moniammatillista maahanmuuttajien neuvonta- ja ohjauspalvelua kaupungin ja LUVN yhteistyönä Hello Espoo -infossa.
- Myös jo maassa olevan ulkomaalaistaustaisen työvoimareservin parempi hyödyntäminen tulisi mainita

Varautuminen ja sisäinen turvallisuus

- Ei tarvita HVA:n tai pelastuslaitoksen koordinoitua tai ohjausta. Olemassa olevat rakenteet toimivia.

Läpileikkaavat teemat

- Espoo ei hyväksy resurssien ohjautumista sote-uudistuksen myötä kasvukaupunkien lasten ja nuorten palveluista hyvinvointialueiden ikääntyvien palveluihin.
- HVA:n tulee ratkaista itse oma taloutensa tasapainottaminen
- LUVN:in palvelujen rajapintakuvaus kaupungin toimintoihin puuttuu kokonaan

Nostoja Hangon lausunnosta

Strateginen yhteentoimivuus

- Palvelustrategialuonnos on monelta osin epäselvä ja kaivataan enemmän konkreettisia tavoitteita.
- Keskeisimmäksi tavoite uudistumiselle pitäisi olla asukkaiden tarvitsemien palvelujen turvaaminen matalalla kynnyksellä, mikä myös lisäisi taloudellista
- Laadukkaat ja paikallisesti järjestetyt perustason sosiaali- ja terveyspalvelut vahvistavat Hangon vetovoimaisuutta
- Skenaariot 2 ja 3 heikentävät kaupungin strategian toteuttamisen edellytyksiä
- Hankintastrategialuonnoksessa yleisesti ja sen liitteen 2 mukaisissa skenaarioissa tulisi laajemmin huomioida ekologisuus ja sosiaalinen kestävyys, jotta se olisi linjassa kaupungin strategian kanssa

Hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyön alueet

- Luonnos ei avaa riittävästi yhteistyön alueita ja rakenteita kunnan näkökulmasta. Hyvinvointialueen ja kuntien välille tarvitaan selkeästi määritellyt rakenteet, tehtävät ja roolit.

Yhdyspinnat hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä

- Kuntien kulttuuri- ja kirjastopalvelut edistävät hyvinvointia ja terveyttä, ja sitä yhteistyötä tulisi kartoittaa ja vahvistaa eri palveluissa. Tätä mahdollisuutta ei näy luonnoksessa.

Yhdyspinnat sivistystoimessa

- Paikallisiin opiskeluhoitopalveluihin tulee turvata riittävät resurssit
- Oppilashuoltopalveluja on tarjottava sekä ennaltaehkäisevinä että akuutteina, lasten ja nuorten

omalla äidinkielellä.

- Myös opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen esihenkilöiden vuoropuhelua on parannettava

Maahanmuutto ja kotoutuminen

- Tulkkipalvelujen mahdollisuus taattava
- Maahanmuuttajilla ei aina riittäviä digitaitoja tai mahdollisuuksia hyödyntää sähköistä tunnistautumista vaativaa palvelua
- Henkilöstön osaaminen varmistettava (tulkkien kanssa työskentely, kulttuurien välinen kohtelu)
- Palveluohjausta pitäisi kehittää siten, että se kattaa kaikki sosiaali- ja terveyspalvelut ja että sitä annetaan paikan päällä (toisin kuin digitaalisesti) ja yhdestä paikasta.
- Palveluja keskitettäessä huomioitava, miten paikallisliikenteestä riippuvaiset hlöt pääsevät keskuksiin

Työllisyys

- Hyvinvointialueen tulee järjestää riittävät resurssit, ja toimia aktiivisesti yhteistyön edistämiseksi
- Palvelustrategialuonnoksessa tulisi ottaa huomioon työnjaon järjestämisen tavoitteet työllisyyden suhteen ja millä keinoin tavoitteet aiotaan saavuttaa.
- Nuorten aikuisten kuntouttavalle työtoiminnalle on jatkossakin varattava paikallisesti oma palvelunsa, jotta voidaan antaa mahdollisuus nuorten kiinnittymiselle yhteiskuntaan, työ- ja opiskeluelämään.
- Kuntouttava työtoiminta aiotaan kilpailuttaa. Paikalliset toimijat ovat huolissaan, kun kilpailutus mainitaan keskeisenä säästökeinona. Tarkoittaako tämä tässäkin sitä, että tietyt Espoon suuret

toimijat ovat ainoita, jotka voidaan hyväksyä yhteistyökumppaneiksi tulevaisuudessa?

- Kuntouttava työtoiminta oltava lähipalvelua etenkin nuorten osalta

Varautuminen ja sisäinen turvallisuus

- Tiiviimpi yhteistyö tarpeellinen yleisesti
- Sisältö ei riittävän kattava teeman osalta
- Palveluverkon suunnittelussa tulisi tarkemmin ja laajemmin huomioida paikallisia erityispiirteitä, kuten etäisyydet, kulkuyhteydet ja merialueet
- Varautumistyössä huomioitava molemmat kotimaiset kielet
- Pienempiin yksiköihin hajauttaminen perusteltua riskienhallinnan näkökulmasta

Läpileikkaavat teemat

- Digipalveluissa tulee huomioida ne henkilöt, jotka eivät voi digiä käyttää. Tulee arvioida, missä palveluissa ja kenen kohdalla niiden käytön lisääminen on tarkoituksenmukaista.
- Jokaisella oikeus saada palvelua läheltä ja kasvokkain
- Palvelustrategialuonnoksen skenaario 3 tulisi poistaa. Skenaariossa 3 Hangossa ei ole toimipisteitä ja tämäntyyppistä ratkaisua Hangon kaupunki ei voi hyväksyä.

Nostoja Inkoon lausunnosta

Huom. Vahvistettu lausunto puuttuu

Strateginen yhteentoimivuus

- Palvelustrategialuonnos ei kohtele kuntien asukkaita tasapuolisesti. Tasa-arvon tulisi koskea kaikkia kuntia asukkaiden fyysisen palvelun saatavuuden suhteen
- Henkilökuntaa voidaan myös menettää, jos palvelupisteiden sijainti muuttuu radikaalisti ja lyhyellä varoitussajalla
- Strategiasta puuttuu tärkeä tavoite: lobata parempien resurssien puolesta
- Yhteinen potilastietojärjestelmä on tärkeä
- Skenaario 1 on ainoa skenaario, joka pitkällä aikavälillä turvaa palvelut kunnassamme. Skenaariota 1 tulisi myös muuttaa niin, että uusia investointeja voi tehdä myös niiden kiinteistöjen ulkopuolella, joissa palvelutuotanto tällä hetkellä sijaitsee.
- Strategia ei ole riittävän konkreettinen, tarvitaan selkeämpiä tavoitteita ja priorisointeja, eikä täytä tällä hetkellä täysimääräisesti julkishallinnon strategioille asetettuja vaatimuksia
- Palveluverkon suunnittelu tehtävä tiiviissä yhteistyössä kuntien kanssa

Muutettavat kohdat

- Aluekeskusten määritelmät tulisi tarkentaa
- Huomioida myös aluekeskusten ulkopuoliset alueet
- Selkeämpi kuvaus tasa-arvoisesta palvelusta
- Laajempi kuvaus ennaltaehkäisevän työn tavoitteista, ja miten työ koordinoidaan kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa

Hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyön alueet

- Kuntien ja hyvinvointialueiden välinen yhteistyö ehkäisevän työn osalta tulisi näkyä vahvemmin

Yhdyspinnat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä

- Panostaminen ennaltaehkäisevään työhön vaatii myös paikallista läsnäoloa eli fyysisiä lähipalveluja

Yhdyspinnat sivistystoimessa

- Kouluterveydenhuollon palvelut tarjottava paikallisesti fyysisenä palveluna

Työllisyys

- Tärkeä luoda toimivat käytännöt
- Selkeät yhteiset tavoitteet
- Asiakkaan tarpeet keskiössä

Varautuminen ja sisäinen turvallisuus

- Yhteistyötä tulisi kehittää
- Tiedonvaihdon turvaaminen
- Paikallisten palvelujen saatavuus on tärkeää

Läpileikkaavat teemat

- Hankinnat toteutettava niin, että paikallisuus huomioidaan, ja taattava ruotsinkielisten asiakkaiden oikeus saada palvelua omalla äidinkielellä
- Digipalveluissa huomioitava myös ne, jotka eivät voi niitä käyttää
- Jokaisella oikeus lähipalveluihin
- Kunnan erityispiirteet huomioitava
- Tarvitaan selkeät määritelmät eri palvelujen saatavuudelle, lähipalvelua tulisi täsmentää fyysisesti lähipalveluksi

Nostoja Karkkilan lausunnosta

Strateginen yhteentoimivuus ja yhteistyön alueet ja rakenteet

- Karkkilan kaupunkistrategian arvot ja tavoitteet ovat linjassa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palveluiden järjestämisen kanssa
- Luonnos ei avaa riittävästi yhteistyön alueita ja rakenteita kunnan näkökulmasta. Hyvinvointialueen ja kuntien välille tarvitaan selkeästi määritellyt rakenteet, tehtävät ja roolit. Asiat voidaan ymmärtää eri tavoin, joten myös termien määrittely ja yhteisen näkemyksen varmistaminen olisi tarpeen
- Lopullisessa palvelustrategiassa tulee nostaa paremmin esiin kuntien roolia hyvinvointialueen yhteistyökumppanina
- Yhteistyöhön tulee resursoida riittävästi
- Kuntien erilaisuus tulee huomioida: eri kunnilla vaihtelevat tarpeet, resurssit ja valmiudet
- Hyvinvointialueen reunakunnille pitää turvata lähipalvelut huomioiden palveluverkon kokonaisuus myös Länsi-Uudenmaan reuna-alueilla ja erityisen painokkaasti asiaa tulee suunnitella suhteessa alueellisen palvelutarpeeseen.

Palveluverkko ja toimipisteet

- Karkkilan asukkaiden hyvinvoinnille ja alueen elinvoimalle on ratkaisevan olennaista, että täällä sijaitsee tulevaisuudessakin sosiaali- ja terveysasema.

Yhdyspinnat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä

- Hyte-neuvotteluiden suhteen olisi sovittava tarkempia yksityiskohtia, esim. kuinka laajasti ja mikä taho edustaa missäkin. Lisäksi mietittävä, kuka hyväksyy ja toimeenpanee neuvotteluiden lopputuloksen.
- Mahdollisuudet kuntakohtaisiin, kahdenvälisiin neuvotteluihin
- On olennaista, että yhteistyörakenteista ja yhteistyön johtamisesta sovitaan alueen kuntien ja muiden merkittävien toimijoiden kanssa. Alueella pitäisi olla yhteisesti sovittuja strategisia tavoitteita, toimenpiteitä ja mittareita. Näiden tavoitteiden, toimenpiteiden ja mittarien tulisi perustua yhteiseen tilannekuvaan ja näkemykseen tulevaisuudesta.

Yhdyspinnat sivistystoimessa

- Lähipalveluina tuotettavien opiskeluhoitopalvelujen, neuvolapalvelujen sekä nuorille, työikäisille ja ikäihmisille suunnattujen palveluiden suunnittelussa ja rakenteita kehitettäessä olisi erityisen tärkeää huomioida moniammatillisuus ja eri toimijoiden roolit.
- Hyvinvointialueen reunakunnille tulee tarjota saavutettavat, tasavertaiset ja yhdenmukaiset palvelut

Työllisyys

- Hyvinvointialueen työllistymistä edistävien palvelujen yhteensovittaminen Karkkilan kaupungin työllisyyspalvelujen ja tulevan työllisyysalueen (2025) palvelujen kanssa on ensiarvoisen tärkeää.
- Palveluiden suunnittelua olisi tärkeää tehdä yhdessä kuntien työllisyyspalveluiden tai tulevien työllisyysalueiden kanssa, jotta päällekkäisiltä toiminnoilta vältyttäisiin.

Maahanmuutto ja kotoutuminen

- Tulkkipalvelujen mahdollisuus taattava
- Lähipalvelut paras keino

Varautuminen ja sisäinen turvallisuus

- Tiiviimpi yhteistyö tarpeellinen yleisesti

Läpileikkaavat teemat

- Miten hva:n ja kuntien digitaaliset ohjelmat ja alustat toimivat keskenään? Miten varmistetaan tiedon kulku hyvinvointialueen ja kuntien välillä?
- Tulee huomioida ne henkilöt, jotka eivät voi digiä käyttää. Tulee arvioida, missä palveluissa ja kenen kohdalla niiden käytön lisääminen on tarkoituksenmukaista.
- Tiedonkulkua parannettava (ei tiedetä esim. yhteyshenkilöitä)

Nostoja Kauniaisten lausunnosta

Strateginen yhteentoimivuus

- Emme näe hyvinvointialueen ja kaupungin strategisissa tavoitteissa ristiriitaa.
- Kuntien aidompi osallistuminen olisi pitänyt mahdollistaa jo prosessin aikaisemmassa vaiheessa
- Kuntien rooli jää luonnoksessa pinnalliseksi
- Luonnos ei avaa riittävästi yhteistyön alueita ja rakenteita kunnan näkökulmasta. Hyvinvointialueen ja kuntien välille tarvitaan selkeästi määritellyt rakenteet, tehtävät ja roolit.
- Yhteiset tavoitteet kuntien kanssa puuttuvat
- Toivotaan jatkossa konkreettisia yhteistyön toimintamalleja eri sektoreilla

Yhdyspinnat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä

- HYTE-yhteystyörakenteita ei ole kuvattu
- Tavoitteet kotihoidon asiakaskäyntien muuttamisesta etähoidoksi suuressa ristiriidassa yksinäisyyden lieventämisen kanssa
- Järjestöavustuksissa huomioidaan se, että mt- ja päihde-palvelujen asiakkaille on tilanteeseen sopivia järjestöjen palveluita tarjolla
- Omaishoidon lisääminen: huoli hallitusohjelmasta, sillä leikkaukset asumistuesta voi ajaa omaishoitajat palkkatyöhön -> lisääntyvä tarve laitoshoidolle

Työllisyys

- Työllisyys ja työttömyys teemoina näkyvät varsin pinnallisesti
- Lopullisessa palvelustrategiassa ja/tai yhteistyössä työllisyysalueiden kanssa tulisi kuitenkin jatkossa määrittää selkeät mitattavissa olevat tavoitteet osatyökykyisten työllistymisasteen nostamiselle

Maahanmuutto ja kotoutuminen

- Sisältö ei ole riittävän kattava teeman osalta
- Myös omaa toimipistettä Kauniaisissa arvostetaan ja toivotaan
- tämän voivan jatkaa jatkossakin
- Toivotaan mahdollisuutta yhteiseen matalan kynnyksen ohjauspisteeseen

Varautuminen ja sisäinen turvallisuus

- Tiiviimpi yhteistyö tarpeellinen yleisesti

Läpileikkaavat teemat

- Vanhuspalveluiden ja matalan kynnyksen sote-palveluiden osalta on syytä säilyttää lähipalvelupisteet
- Digipalveluiden osalta tulee huomioida ne henkilöt, jotka eivät voi digiä käyttää. Tulee arvioida, missä palveluissa ja kenen kohdalla niiden käytön lisääminen on tarkoituksenmukaista.

Nostoja Kirkkonummen lausunnosta

Strateginen yhteentoimivuus ja yhteistyö

- Strategiat samansuuntaisia
- Luonnos ei avaa riittävästi yhteistyön alueita ja rakenteita kunnan näkökulmasta. Hyvinvointialueen ja kuntien välille tarvitaan selkeästi määritellyt rakenteet, tehtävät ja roolit.
- Lopullisessa palvelustrategiassa tulee nostaa paremmin esiin kuntien roolia hyvinvointialueen yhteistyökumppanina
- Olisi ollut tärkeää osallistaa kuntia vahvemmin jo palvelustrategian valmisteluprosessiin
- Toivotaan jatkossa konkreettisia yhteistyön toimintamalleja eri sektoreilla
- Kaksikielisyys tulee huomioida viestinnällisesti
- Palveluiden/toimintamallien vaikuttavuus tulee arvioida ja mitata ennen kuin niistä luovutaan

Yhdyspinnat hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä

- HYTE-yhteistyörakenteita ei ole kuvattu
- Asumisen ratkaisut tärkeä yhdyspinta
- Elintapaohjauksen palvelut tärkeä yhdyspinta
- Liikuntaneuvonta tärkeä yhdyspinta
- Ikääntyneiden palvelujen saavutettavuus tulee turvata ja arvioida digipalveluiden kasvattamisen vaikutusta yksinäisyyden kokemiseen
- Järjestöjen toimintaedellytyksiä tulee vahvasti tukea, jotta palveluiden saatavuus varmistetaan (mm. rahoitusavustukset ja yhteistyö koordinoinnin ja viestinnän osalta).
- Omaishoitoon panostaminen

Yhdyspinnat sivistystoimimessa

- Selkeä kirjaus yhteisöllisestä opiskeluhuollosta puuttuu, tulisi kirjata lanupe-mallin keskeiseksi toimintatavaksi

Työllisyys

- Yhteistyörakenteet tulee rakentaa asiakkaiden palvelut keskiössä
- Resurssitarvetta myös esim. nuorten palveluista Ohjaamoiden kaltaiseen toimintaan, ei pelkästään aikuisten sosiaalipalveluita
- Monialaisten yhteistyörakenteiden tulisi toimia luontevasti ja resurssitehokkaasti
- 4.1.5 Maahanmuuttajien kotoutumisen –kohtaan (nro 7) tulisi lisätä tulevat työllisyysalueet yhteistyökumppaniksi.

Maahanmuutto ja kotoutuminen

- Tulee huomioida ne henkilöt, jotka eivät voi digiä käyttää. Tulee arvioida, missä palveluissa ja kenen kohdalla niiden käytön lisääminen on tarkoituksenmukaista.
- Tulkkipalvelujen mahdollisuus taattava
- Asiakkaat saavat tarvitsemansa palvelut omalla äidinkielellään
- Maahanmuuttajilla ei aina riittäviä digitaitoja tai mahdollisuuksia hyödyntää sähköistä tunnistautumista vaativaa palvelua
- TE24 ja Koto24 tuomat muutokset hyvä ennakoida ja lisätä työllisyysalueet kotoutumisen edistämisen yhteistyötahoihin

Varautuminen ja sisäinen turvallisuus

- Tiiviimpi yhteistyö tarpeellinen yleisesti
- Tiiviimpi moniammatillinen viranomaisyhteistyö ja tiedonvaihto tarpeellinen erityisesti nuorison jengiytymiskehityksen tunnistamiseksi

Läpileikkaavat teemat

- Yhteisen digialustan hyödyntäminen kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspinnassa olevien palveluiden osalta voisi parantaa palveluiden kohdentamista ja asiakaskokemusta
- Hankinnat: Tulisi kiinnittää erityistä huomiota palveluiden alueelliseen saatavuuteen ja asukkaiden tasa-arvoon niin, että asukkailla olisi riittävät ja tasapuoliset mahdollisuudet saada palveluita oman lähialueensa alueilta erityisesti pitkäkestoissa hoitosuhteissa
- Hankinnat: Tukipalveluhankinnoissa tulisi huomioida kuntien palveluverkosta kuntien ja palvelualueen yhteistyönä saatavat synergiahyödyt (esim. palvelurakenteen tehostaminen tai ympäristönäkökulmat)
- Kirkkonummen kunta kannattaa suunnitelmaluonnoksessa esitettyjen Skenaario vaihtoehtojen 1 ja 2 jatkokehittämistä

Nostoja Lohjan lausunnosta

Strateginen yhteensopivuus ja yhteistyö

- Tavoitteissa ei merkittäviä ristiriitoja
- Luonnos ei avaa riittävästi yhteistyön alueita ja rakenteita kunnan näkökulmasta. Hyvinvointialueen ja kuntien välille tarvitaan selkeästi määritellyt rakenteet, tehtävät ja roolit.
- Lopullisessa palvelustrategiassa tulee nostaa paremmin esiin kuntien roolia hyvinvointialueen yhteistyökumppanina
- Lohjalla yhteistyötä on rakennettu mm. Lapset SIB-ohjelman rakenteissa, nepsyoireisten lasten ja nuorten tukemiseen monitoimijaisessa yhteistyössä sekä nuorisokeskustoiminnassa. Näiden yhteisten rakenteiden jatkumisen turvaaminen tulisi nähdä koko alueelle hyödyllistä yhteistä vaikuttavuusdataa tuottavana.
- Palvelustrategian jatkovalmistelussa tulee myös huomioida Lohjan osalta ulkopaikkakuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden suuri lukumäärä
- Skenaariomallit 1 ja 2 toimivat Lohjan alueelle parhaiten
- Digipalveluiden vakiintuessa, olisi erittäin tärkeää, että kunnat voisivat hyödyntää tehtyjä ratkaisuja mm. omassa hyte-toiminnassa
- Toivomme jatkossa, että lausunnolla olevaa palvelustrategialuonnosta tehdään yhteistyössä kuntien kanssa.
- Strategiassa tulee määritellä fyysiset lähipalvelut, alueelliset palvelut ja keskitetyt palvelut.

Yhdyspinnat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä

- Olisi hyvä kuvata, miten järjestöjä tullaan hyvinvointialueen toimesta tukemaan
- HYTE-yhteistyörakenteita ei ole kuvattu
- Digipalvelut: Useilla kielillä ja mobiilialustoilla. Yhteiskäyttö kunnan hyte-toiminnan näkökulmasta olisi hyödyllistä.
- Digipalveluiden rinnalla myös fyysiset lähipalvelut
- Tulee huomioida myös lisääntyvien omaishoitajien tuen tarpeen kasvu
- Lohjan osalta ikääntyneille suunniteltu Pentinkulman palvelutalon toteutusratkaisut ovat valmiina ja nopeastikin eteenpäin vietävissä. Asian edistäminen vaatii tehokasta yhteistoimintaa ja keskustelua suuntaviivoista.

Yhdyspinnat sivistystoimessa

- Riskinä on, että yhdenmukaistamisen myötä ei tunnisteta kunnissa jo olevia tehokkaita ja asukaslähtöisiä palvelukokonaisuuksia, esimerkiksi mm. Nuorisokeskustoiminnan perheneuvolapalveluiden vähentyminen.
- Lasten ja nuorten osallisuus palveluiden suunnittelussa ja arvioinnissa tärkeää
- Yhteistyön tavat ja tavoitteet kuvattava tarkemmin

Työllisyys

- Työllisyyden osalta myös lakisääteiset yhteistyöpinnat (etenkin TYP) voisi nostaa selkeämmin toiminnan tavoitteiksi.
- Hyvinvointialueella on työllisyydenhoidon rajapintojensa kautta merkittävä rooli ja mahdollisuus vaikuttaa alueensa työllisyystilanteeseen. Tämän toiminnan kuvaaminen olisi tärkeää myös kunnan näkökulmasta

Maahanmuutto ja kotoutuminen

- Maahanmuuttajilla ei aina riittäviä digitaitoja tai mahdollisuuksia hyödyntää sähköistä tunnistautumista vaativaa palvelua
- Henkilöstön osaaminen varmistettava (tulkkien kanssa työskentely, kulttuurien välinen kohtelu) - Asia on syytä kirjata omaksi kohdaksi strategiaan.

Varautuminen ja sisäinen turvallisuus

- Tiiviimpi yhteistyö tarpeellinen yleisesti

Läpileikkaavat teemat

- Digipalvelut: Tulee huomioida ne henkilöt, jotka eivät voi digiä käyttää. Tulee arvioida, missä palveluissa ja kenen kohdalla niiden käytön lisääminen on tarkoituksenmukaista.
- Yhteistyötä tarvitaan mm. lanupe ja ikääntyneiden osalta (kohtaamispaikkatoiminta, Lohjan Latuku, ikääntyneiden asumisratkaisut)

Nostoja Raaseporin lausunnosta

Strateginen yhteensopivuus

- Yhdenvertaisuuden ajatus toteutuu heikosti
- Tarvitaan konkreettisempia kuvauksia siitä, miten periaatteet ”anna asiakkaan valita” ja ”anna vastuuta” toteutuvat taajamien ulkopuolella ja miten ”taataan yhdenvertaiset palvelut asiakkaiden asuinpaikasta riippumatta”. Raaseporin kaupungin mukaan jo se, että palvelu ei ole maantieteellisesti helposti saatavilla, merkitsee epätasa-arvoa.
- Tärkeä ymmärtää, että voidaan menettää myös olemassa olevaa henkilöstöä, mikäli palvelupisteiden sijainteja muutetaan radikaalisti ja lyhyellä varoitusaajalla
- Strategialuonnoksesta puuttuu esimerkiksi suurelta osin selkeästi määritellyt yksiselitteiset ja mitattavissa olevat tavoitteet strategiassa kuvatuille tavoitteille ja priorisoineille. Tavoitteista suurimman osan on oltava asukaslähtöisiä eivätkä ne voi perustua hyvinvointialueen sisäisiin prosesseihin.
- Tarvitaan selkeämpiä rakenteita ja strategioita sille, miten aiotaan varmistaa kaikille asukkaille yhdenvertaiset palvelut
- Palvelujen yhtenäistämistyössä tulee selvittää kaikkien kuntien tilanteet.
- Digipalveluiden osalta tulee huomioida ne henkilöt, jotka eivät voi digiä käyttää. Tulee arvioida, missä palveluissa ja kenen kohdalla niiden käytön lisääminen on tarkoituksenmukaista.
- Olisi ollut toivottavaa, että kunnat olisi otettu aiemmin mukaan prosessiin. Kunnat voivat kuitenkin ottaa myös asukkaat mukaan keskusteluun paremmin kuin hyvinvointialueet
- Raasepori kyseenalaistaa toiminnan, jossa todetaan, että hyvinvointialueen resurssit on käytettävä lobbaamiseen tavoitteena ”vaikuttaa lainsäädäntöön”, koska se ei mahdollista sellaista toimintaa, jota aiotaan toteuttaa. (Koskeeko tämä esimerkiksi asukkaiden yhdenvertaista/eriarvoista kohtelua?) Julkisin varoin rahoitetussa organisaatiossa pitäisi pidättäytyä tällaisista kirjoituksista strategisissa asiakirjoissa.

Hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyön alueet

- Luonnos ei avaa riittävästi yhteistyön alueita ja rakenteita kunnan näkökulmasta. Hyvinvointialueen ja kuntien välille tarvitaan selkeästi määritellyt rakenteet, tehtävät ja roolit.
- HVA ja kuntien välisten vastuiden jaon ja työnjaon tulee olla hyvin selkeät, organisaatioiden väliset sujuvat palveluketjut ja selkeät yhteyshenkilöt erittäin tärkeät
- Hyvinvointialueen tulee järjestää riittävät resurssit, ja toimia aktiivisesti yhteistyön edistämiseksi

Yhdyspinnat hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi

- Strategiassa tulee kuvata paljon laajemmin ehkäisevän työn tavoitteita ja sitä, miten ehkäisevää työtä koskevaa yhteistyötä koordinoidaan muiden toimijoiden (esimerkiksi kuntien ja kolmannen sektorin) kanssa.

Yhdyspinnat sivistystoiminnassa

- Opiskeluhoitopalvelut oltava lähipalveluita
- Perhekeskuksen erityisen tuen palvelujen (4.2.3) osalta palvelustrategialuonnoksessa mainitaan, että talouden tasapainottamistarve vuosina 2024–2026 on 5,5–7,7 miljoonaa euroa. Tämä on merkittävä summa, ja voidaan kysyä, mitä vaikutuksia tällaisella säästöllä mahdollisesti on kunnan sivistystoimintaan. Aiheutuuko säästöstä todellista säästöä Suomen julkiselle sektorille vai siirtyvätkö menot sen sijaan kunnille?

Palveluverkko

- Luonnosta pitää selkeyttää lähipalvelujen ja aluekeskusten osalta.
- Ehdotetaan, että Raaseporin sairaala on tulevaisuudessa keskeinen osa Länsi-Uudenmaan sairaalapalvelujen palveluverkkoa.
- Palvelujen sijoittamisessa ja toteuttamisessa tulee ottaa huomioon demografian ja asukasluvun lisäksi myös muita kriteereitä.
- Liljedahlkadun hanke täyttää kaikki tavoitteet, joita hyvinvointialue esittää palveluasumiselle, ja kaupunki toivoo hyvinvointialueelta nopeita päätöksiä hankkeen eteenpäin viemiseksi
- Palveluja keskitettäessä huomioitava, miten paikallisliikenteestä riippuvaiset hlöt pääsevät keskuksiin

Työllisyys

- Kuntouttava työtoiminta aiotaan kilpailuttaa. Paikalliset toimijat ovat huolissaan, kun kilpailutus mainitaan keskeisenä säästökeinona. Tarkoittaako tämä tässäkin sitä, että tietyt Espoon suuret toimijat ovat ainoita, jotka voidaan hyväksyä yhteistyökumppaneiksi tulevaisuudessa?

Maahanmuutto ja kotoutuminen

- Tulkkipalvelujen mahdollisuus taattava
- Maahanmuuttajilla ei aina riittäviä digitaalisia mahdollisuuksia hyödyntää sähköistä tunnistautumista vaativaa palvelua
- Henkilöstön osaaminen varmistettava (tulkkien kanssa työskentely, kulttuurien välinen kohtelu)
- Hyvinvointialueen maahanmuuttajille tarjoamaa palveluohjausta pitäisi kehittää siten, että se kattaa kaikki sosiaali- ja terveyspalvelut ja että sitä annetaan paikan päällä (toisin kuin digitaalisesti) ja yhdestä paikasta.

Varautuminen ja sisäinen turvallisuus

- Kuntien ja hyvinvointialueen vastuuta ja tehtävänjakoa on edelleen syytä tarkentaa valmius- ja kriisinhallinnan osalta.

Läpileikkaavat teemat

- Hankinnat: Tulisi kiinnittää erityistä huomiota palveluiden alueelliseen saatavuuteen ja asukkaiden tasa-arvoon niin, että asukkailla olisi riittävät ja tasapuoliset mahdollisuudet saada palveluita oman lähialueensa alueilta erityisesti pitkäkestoisissa hoitosuhteissa
- Hankinnat: Kaikissa palveluhankinnoissa varmistettava ruotsinkielisten oikeus saada palvelua omalla äidinkiellään
- Kaksikielisyys: Oikeus palveluihin molemmilla kotimaisilla kielillä on otettava selkeämmin huomioon. Lisäksi työntekijä muuttaa harvoin, jos työpaikka muuttaa ei-kaksikieliseen kuntaan.

Nostoja Siuntion lausunnosta

Strateginen yhteentoimivuus ja yhteistyö

- Jos hyvinvointialueen tuottamien palvelujen laatu, taso ja määrä tosiasiallisesti heikkenee palvelustrategian yhteydessä päätettyjen linjausten seurauksena, se ei voi olla yhteensopiva Siuntion kunnan strategian kanssa.
- Palvelustrategialuonnoksessa huomio on periaatteessa sinällään hyvin vaikuttavuudessa ja ennaltaehkäisevässä toiminnassa. Konkreettisen tason strategisten valintojen huomio on kuitenkin lyhytvaikutteisten säästöluonteisten toimenpiteiden valinnassa, joiden vaikuttavuus on kiistanalaista.
- Säästöjä arvioitaessa tulee paremmin huomioida se, että ne saattavat johtaa joidenkin kuntien houkuttelevuuden heikkenemiseen ja vaikuttaa siten kuntien tulovirtaan.
- Lähipalvelut ja niiden turvaaminen tulisi mainita omana kohtanaan
- Palvelustrategialuonnos voisi selvemmin kuvata toimenpiteet, millä tavoitteisiin pyritään. Asetetut tavoitteet tulisi olla mitattavissa yksiselitteisesti, joten strategian hyväksymisen yhteydessä näille tulisi hyväksyä mittarit.
- Toimenpiteitä tulisi arvioida enemmän siitä näkökulmasta, että asiakkaiden terveys- ja sosiaalipalvelujen tarve lisääntyy samalla kun asiakkaiden keskimääräinen ikä nousee.
- Palvelustrategian hyväksymisen jälkeen valmisteltava toimenpideohjelma tulee vielä erikseen kommentoitavaksi.
- Toivotaan, että Siuntion kuntaan jo pitkään suunniteltu uusi sote-keskus saa pikaisesti hyväksynnän Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelta niin että hankkeen toteutusvaihe voidaan käynnistää mahdollisimman nopeasti.

Yhdyspinnat hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä

- HYTE-yhteistyörakenteita ei ole kuvattu
- Palvelujen saatavuus: Palvelustrategialuonnoksen s. 30 ja 31 todetaan, että "Haemme tarvittaessa säästöjä toimipisteverkostosta huolehtien kuitenkin palvelujen saatavuudesta ja laadusta koko alueella". Kirjaus on ristiriidassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteen kanssa. Strategialuonnoksessa ei ole esitetty selkeää vaihtoehtoa sille, miten saatavuus voidaan turvata kaikkien väestöryhmien (mm. ikä- ja kansallisuusryhmät) osalta.
- Palvelujen keskittäminen ruokkii kasvavaa polarisaatiota, eikä edistä hyte-tavoitteiden edistämistä

Palveluverkko ja toimipisteet

- Skenaario 1 on paras - skenaarioissa 2 ja 3 palveluiden voimakas heikennys
- Sivulla 72 esitetyissä skenaariomalleissa on avoimesti todettu, että mahdolliset toimipisteleikkaukset koskisivat raskaimmin läntisintä osaa hyvinvointialueesta ja alueen pienemmissä kunnissa olevia toimipisteitä. Kuitenkin on yleisesti tiedossa, että tilakustannukset ovat hyvin pieni osa hyvinvointialueen kustannuksista. Asiassa tuleekin katsoa kokonaiskustannuksia
- Palvelujen saavutettavuus: Luonnoksessa ei selkeää kriteeristöä. Tulee huomioida joukkoliikenne, kuljetusratkaisut ja lisäkuormitukset päivystyspisteisiin.
- Palveluverkon supistaminen lisäisi työntekijöiden matkustamista ja viivästyttäisi hoidon aloittamista, mikä johtaisi vakavampiin sairauksiin, raskaampiin hoitoihin ja pidempiin sairauslomiin.

Yhdyspinnat sivistystoimessa

- Opiskeluhuoltopalvelut oltava lähipalveluita
- Opiskeluhuoltopalveluihin tulee turvata riittävät resurssit

Työllisyys

- Toimintojen keskittäminen ei ratkaise työvoiman saatavuutta

Maahanmuutto ja kotoutuminen

- Kotoutuminen tärkeä yhdyspinta
- Maahanmuuttoa ja kotoutumista tulisi tarkastella palvelustrategiassa laajemmin

Varautuminen ja sisäinen turvallisuus

- Tiiviimpi yhteistyö tarpeellinen yleisesti
- On erittäin tärkeää, että VPK-toiminnan tärkeys näkyy hyvinvointialueen toiminnassa ja strategiassa

Läpileikkaavat teemat

- Työntekijöiden koulutuksesta alueella on pidettävä huolta ja aivan erityisesti on otettava huomioon riittävä ruotsinkielinen koulutus
- Digipalveluiden osalta tulee huomioida ne henkilöt, jotka eivät voi digiä käyttää. Tulee arvioida, missä palveluissa ja kenen kohdalla niiden käytön lisääminen on tarkoituksenmukaista.

Nostoja Vihdin lausunnosta

Strateginen yhteentoimivuus ja yhteistyö

- Strategialuonnoksessa samansuuntaiset tavoitteet kuin Vihdin strategiassa
- Luonnos ei avaa riittävästi yhteistyön alueita ja rakenteita kunnan näkökulmasta. Hyvinvointialueen ja kuntien välille tarvitaan selkeästi määritellyt rakenteet, tehtävät ja roolit.
- Lopullisessa palvelustrategiassa tulee nostaa paremmin esiin kuntien roolia hyvinvointialueen yhteistyökumppanina

Palveluverkko ja toimipisteet

- Etelä-Nummelan alue olisi paras mahdollinen sijainti tulevaisuuden hyvinvointikeskukselle

Yhdyspinnat hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä

- HYTE-yhteistyörakenteita ei ole kuvattu
- HYTE-yhteistyörakenteet: LUVN edustusta hankala saada kunnan hallinnoimiin yhdyspintaverkostoihin
- Yhdyspinnan kautta tulisi kuvata mm. liikuntaneuvonnan ja elintapaohjauksen palveluketju, johon tulisi laadun, systemaattisuuden ja asiakaslähtöisyyden varmistamiseksi sisältyä mahdollisuus asiakastietojen sähköiseen siirtoon.

Yhdyspinnat sivistystoimissa

- Opiskeluhuoltopalvelujen, neuvolapalvelujen sekä nuorille, työikäisille ja ikäihmisille suunnattujen palveluiden suunnittelussa ja rakenteita kehitettäessä olisi erityisen tärkeää huomioida moniammatillisuus ja eri toimijoiden roolit.
- Selkeät ja yhteistyössä kootut yhdyspintarakenteet sekä Vihdin väestörakenteen ja palveluverkon huomioiminen ovat erityisen tärkeitä.

Työllisyys

- Alueelliset tarpeet sekä ominaisuudet tulisi huomioida paremmin ja näitä voisi huomioida yhteistyössä alueen kuntien kanssa
- TE2024 - merkittävä rajapinta
- Työttömän terveystarkastus, kuntouttava työtoiminta, työllistymistä edistävä yhteispalvelu vaativat yhteistyötä
- Erityisen hienoa on, että osatyökykyisten työllistymisen edellytysten tukeminen yhteistyössä tulee palvelustrategiassa esille
- Kunnan toiminnan kannalta tärkeää, että myös kunta tulevaisuuden työvoima- ja elinkeinopalveluiden järjestäjänä on mukana työnjaon selkiyttämisessä mm. Kelan kanssa.

Maahanmuutto ja kotoutuminen

- Maahanmuuttajilla ei aina riittäviä digitaitoja tai mahdollisuuksia hyödyntää sähköistä tunnistautumista vaativaa palvelua
- Kotoutuminen tärkeä yhdyspinta

Varautuminen ja sisäinen turvallisuus

- Tiiviimpi yhteistyö tarpeellinen yleisesti

Läpileikkaavat teemat

- Yhteistyöhön tulee resursoida riittävästi
- Digipalvelut: Tulee huomioida ne henkilöt, jotka eivät voi digiä käyttää. Tulee arvioida, missä palveluissa ja kenen kohdalla niiden käytön lisääminen on tarkoituksenmukaista.
- Kuntien rooli: Jää luonnoksessa pinnalliseksi
- Kuntien erilaisuus tulee huomioida: eri kunnilla vaihtelevat tarpeet, resurssit ja valmiudet
- Asukasosallisuus erityisesti heikommassa asemassa olevien kuuleminen palvelusuunnittelussa on tärkeää sopeuttamistoimista huolimatta

Vaikuttamislautakuntien lausuntojen koosteet

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

Nuorisovaltuuston lausunto

Huomioitava tulevaisuuden haasteina

- oppimistulosten heikentyminen
- mielen hyvinvoinnin haasteet
- alaikäisten rikollinen oireilu sekä viitteet jengirikollisuuden lisääntymisestä
- hyvinvoinnin polarisaatiokehitys

Keinoja

- koulujen ja hyvinvointialueen yhteistyön vahvistaminen: oppilashuollon palveluiden saatavuus
- Terapiatakuu. Etäterapia saavutettavuuden lisääjänä ja kynnyksen madaltajana hoitoon hakeutumisessa, digitalisaation hyödyntäminen erityisesti hoitoon hakeutumisen väylänä.

Tärkeitä teemoja

- Asiakas- ja potilastietojen liikuteltavuus
- Vapaus hoitokontaktin ja palvelun sijainnin valinnassa
- Kaksikielisyys

Keskeisiä nostoja lausunnosta

- Asiakas- ja potilastietojen nykyistä sujuvampi siirtyminen esimerkiksi muuton tai nuoren täysi-ikäistymisen yhteydessä tulee varmistaa hyvinvointialueen, YTHS:n sekä HUSin välillä.
- Tulevaisuuden haasteiksi tunnistetaan oppimistulosten heikentyminen, mielen hyvinvoinnin haasteet, alaikäisten lisääntynyt rikollinen oireilu sekä viitteet jengirikollisuuden lisääntymisestä. Nämä yhdessä epävarman talouskehityksen kanssa uhkaavat vahvistaa hyvinvoinnin polarisoitumista alueella. Näihin kehityskulkuihin reagoidaan muun muassa koulujen ja hyvinvointialueen yhteistyötä vahvistamalla.
- Oppilashuollon palveluiden saatavuus varmistetaan.
- Terapiatakuun avulla autetaan ajoissa mielen hyvinvoinnin haasteissa.
- Digitaaliset ratkaisut tukevat terapiapalveluiden tarjoamisessa: etäterapian tarjoaminen lisää palveluiden saavutettavuutta ja madaltaa hoitoon hakeutumisen kynnyksiä.

Vanhusneuvoston lausunto

Huomioitava tulevaisuuden haasteina

- Kustannustehokkuutta arvioitava pitkällä aikavälillä.
- Kalliita hoitajaksoja vähennettävä: ”edellyttää ennalta ehkäisevän terveydenhoidon merkittävää tehostamista ja yhteistyötä mm. kuntien ja kolmannen sektorin kanssa.”

Keinoja

- ”Kustannusvaikuttavuuden parantamiseksi automatiikan, digitaalisten palveluiden ja etähoidon lisääminen”
- Palveluiden kilpailuttaminen nykyistä laajemmin
- Harvoin käytettävien palvelujen keskittäminen
- Ulkomaisten ratkaisujen seuraaminen ja hyödyntäminen
- Vähähyötyisistä palveluista luovuttava ja/tai antaa toisten tehtäväksi.
- Asiakastyöajan lisääminen
- Yhteisöllisessä asumisessa ja ympärivuorokautisessa palveluasumisessa oltava saatavilla hoitoa/palvelua, joka vähentää erikoissairaanhoidon tarvetta.
- Varmistaa palvelujen saanti molemmilla kotimaisilla kielillä
- Toimenpidesuunnitelma vieraskielisen väestön ikääntymisen varalle
- Suunnitelma tekoälyn ja digitalisaation luomiin haasteisiin vastaamisessa
- Erityisprojekti suomalaisten yleiskunnon vahvistamiseksi.

Tärkeitä teemoja

- Kustannustehokkuus ja kustannusvaikuttavuus: kilpailutus, harvoin tarvittavien palveluiden keskittäminen, pitkäjänteisyys, kalliiden hoitajaksojen vähentäminen
- Palveluiden kehittäminen ennaltaehkäiseviksi
- Kaksikielisyys

Keskeisiä nostoja lausunnosta

- Yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen yhteydessä tulee tarjota palveluita, joilla ennaltaehkäistään erikoissairaanhoidon tarvetta.
- Kustannusvaikuttavuuden parantamiseksi tulee lisätä automatiikkaa, digitaalisia palveluita ja etähoitoa.
- Kustannustehokkuutta tulee arvioida pidemmällä aikavälillä lyhytnäköisten hyötyjen tavoittelemisen sijaan.
- Palveluiden parantamiseksi tulee seurata sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen ratkaisuja muualla maailmassa ja hyödynnetään toimiviksi osoittautuneita ja todistettuja malleja.
- Vieraskielisen väestön ikääntymisen varalle tulee laatia toimenpidesuunnitelma.
- Aukkaiden hyvinvoinnin lisäämiseksi ja palvelutarpeen hillitsemiseksi laaditaan yleiskunnon vahvistamisen toimenpideohjelma.

Vammaisneuvoston lausunto

Huomioitava tulevaisuuden haasteina

- Kustannustehokkuusvaatimuksesta huolimatta tulee lähipalvelut taata
- Asukkaiden turvallisuuden tunteesta huolehdittava. Tämä on uhkana silloin, kun palveluverkostoa tiivistetään, palveluita karsitaan ja siirretään digitaaliseen muotoon tai kilpailutetaan palveluita laadun kustannuksella.
- Esteettömyys ja saavutettavuus huomioitava kaikissa palveluissa ja toiminnoissa. "Saavutettavuus tulisi huomioida saavutettavuusdirektiivin tarkoittamassa muodossa digitaalisissa palveluissa".
- Kansalliskielten asema turvattava. "Vammaisen henkilön tulee voida asioida omalla kielellään."
- Vammaisten ja pitkäaikaisten erityistarpeet tulee huomioida tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tavoitteissa. "Eri asiakasryhmien tarpeet tulee huomioida ja eri ryhmien yhdenvertaisuutta on edistettävä tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa" (yhdenvertaisuusvaltuutettu).

Keinoja

- Ratkaisuksi yli 65-vuotiaiden vammaisten henkilöiden kuntoutuksen järjestämiseksi esim. palveluseteli tai maksusitoumus.
- Toimintarajoitteisten hoitotarvikejakelun varmistaminen
- digitaidottomien henkilöiden palveluiden varmistaminen
- Palvelupäätösten toteutumista tulisi seurata erityisesti ulkoistetuissa palveluissa: esim. taksin saaminen ja omaishoidon vapaapäivien toteutuminen
- Vaihtoehdon rakentaminen Henkilökohtaisen avun työnantajamallille: Kaikki eivät pysty toimimaan työnantajana
- Apuvälinetarpeen arvioinnin sisällyttäminen palvelutarpeenarviointiin ja yhteistyötä HUS-apuvälineiden kanssa.
- Henkilöstön vapauttaminen asiakastyöhön esim. digitaalisia helppokäyttöisiä palveluita lisäämällä
- Erikoissairaanhoidon konsultointi lähetteen vähentämiseksi
- kuljetuspalveluiden tasainen laatu ja yhdenmukainen hintataso
- Vaikutusarviointi vammaisten ja pitkäaikaissairaiden näkökulmasta palveluita muutettaessa ja kehitettäessä.

Tärkeitä teemoja

- Yhdenvertaisuus
- Esteettömyys
- Palvelujen saavutettavuus
- Kansalliskielten asema

Keskeisiä nostoja lausunnosta

- 15 % Länsi-Uudenmaan väestöstä on vammaisia ja pitkäaikaissairaita. Vammaispalvelun asiakkaita 8500.
- Asukkaiden yhdenvertaisuutta tulee edistää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa.
- Kaikissa vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden palveluissa ja toiminnoissa huomioidaan esteettömyys ja saavutettavuus.
- Saavutettavuusdirektiivin vaatimukset huomioidaan digitaalisissa palveluissa.
- Palveluita muutettaessa ja kehitettäessä tehdään vaikutusarviointi vammaisten ja pitkäaikaissairaiden näkökulmasta.
- Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden erityistarpeet huomioidaan palveluita järjestettäessä siten, että asiakkaiden turvallisuuden tunne säilyy. Palveluita järjestettäessä huomioidaan esimerkiksi erot asiakkaiden digitaidoissa tai henkilökohtaisen avun työnantajamallia toteutettaessa asiakkaan kyky toimia työnantajana.
- Palvelutarpeen arviointiin sisällytetään apuvälinetarpeen arviointi, ja yhteistyötä HUS-apuvälineiden kanssa vahvistetaan.
- Palvelupäätösten toteutumista seurataan esimerkiksi myönnettyjen kuljetuspalveluiden ja omaishoidon vapaapäivien toteutumisen varmistamiseksi.
- Konsultointia lisäämällä vähennetään tarpeettomien lähetteen määrää.
- Kustannushyötyjen saavuttamiseksi lisätään erikoissairaanhoidon konsultointia esimerkiksi diabeteksen, monisairauksien ja erilaisten neurologisten sairauksien hoidossa.